

Biotopskydd och naturvårdsavtal 2022

År 2022 bildade Skogsstyrelsen 103 nya biotopskyddsområden och 55 nya naturvårdsavtal. Det är en marginell ökning från de senaste årens rekordlåga nybildning av områdesskydd. Dessa totalt 158 skyddade områden omfattar nästan 1 200 hektar.

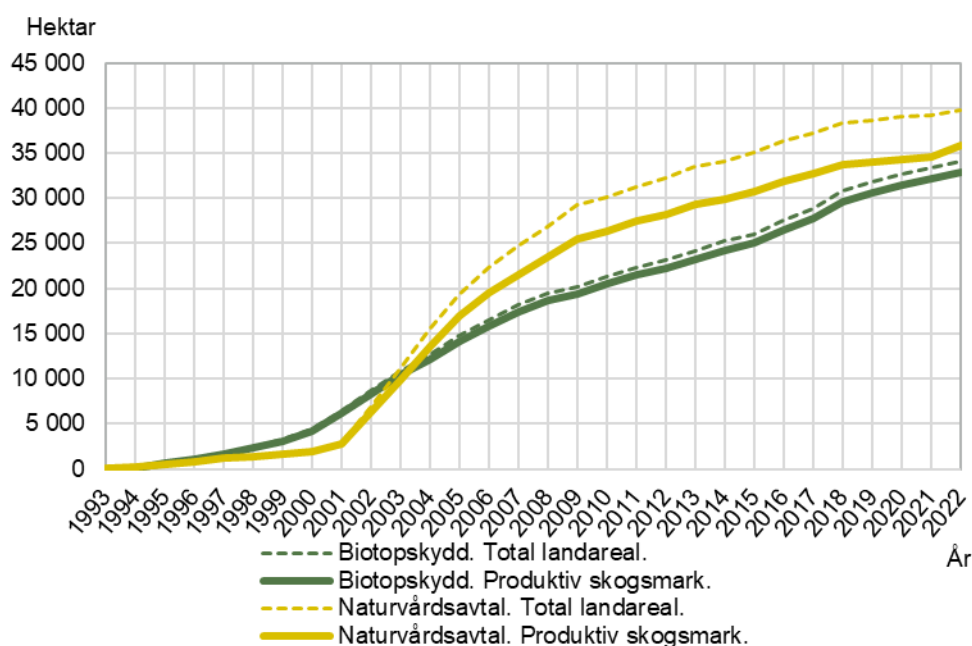
Orsaken till de låga nivåerna de senaste åren är att Skogsstyrelsen behövt reservera medlen till intrångsersättning för nekad avverkning ovan gränsen för fjällnära skog

Hur stor areal är skyddad?

Totalt var 73 900 hektar landareal skyddad med biotopskydd eller naturvårdsavtal vid utgången av 2022. Av dessa var 68 700 hektar på produktiv skogsmark. Av den produktiva skogsmarken fanns 32 900 hektar inom biotopskyddsområden och 35 800 hektar inom naturvårdsavtal. Se figur 1.

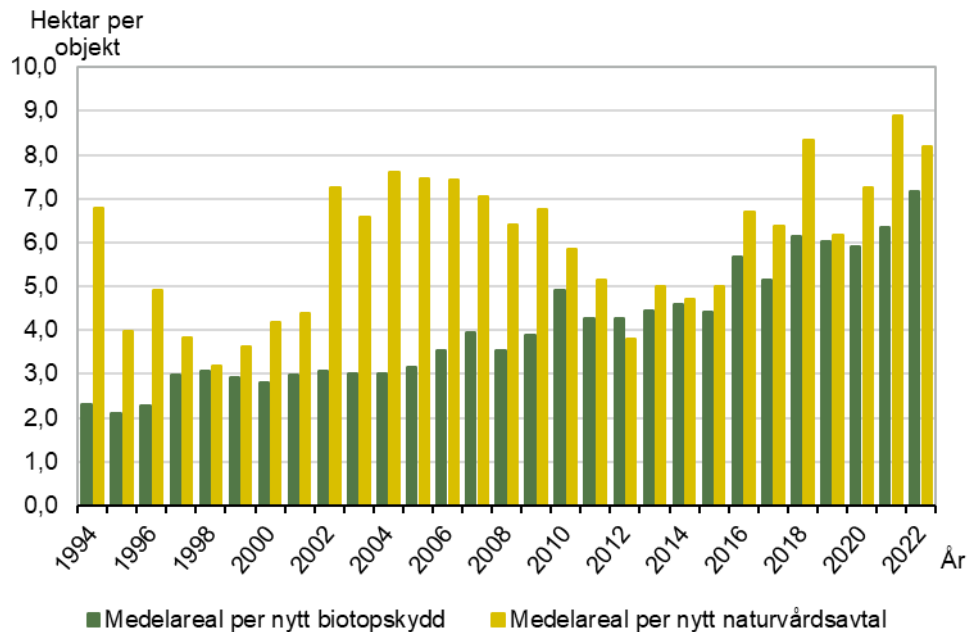
Den genomsnittliga produktiva skogsmarksarealen för nya biotopskyddsområden under 2022 var 7,2 hektar. För naturvårdsavtal var den 8,2 hektar. Trenden är att biotopskyddsområden blivit större över tid medan naturvårdsavtalen varierar mer mellan åren. Se figur 2.

Figur 1. Landareal respektive produktiv skogsmark inom biotopskyddsområden och naturvårdsavtal, hektar.

Källa: Skogsstyrelsen

Figur 2. Genomsnittlig produktiv skogsmarksareal i hektar per biotopskydd och naturvårdsavtal. Figuren visar genomsnittet för de nya objekten varje år.

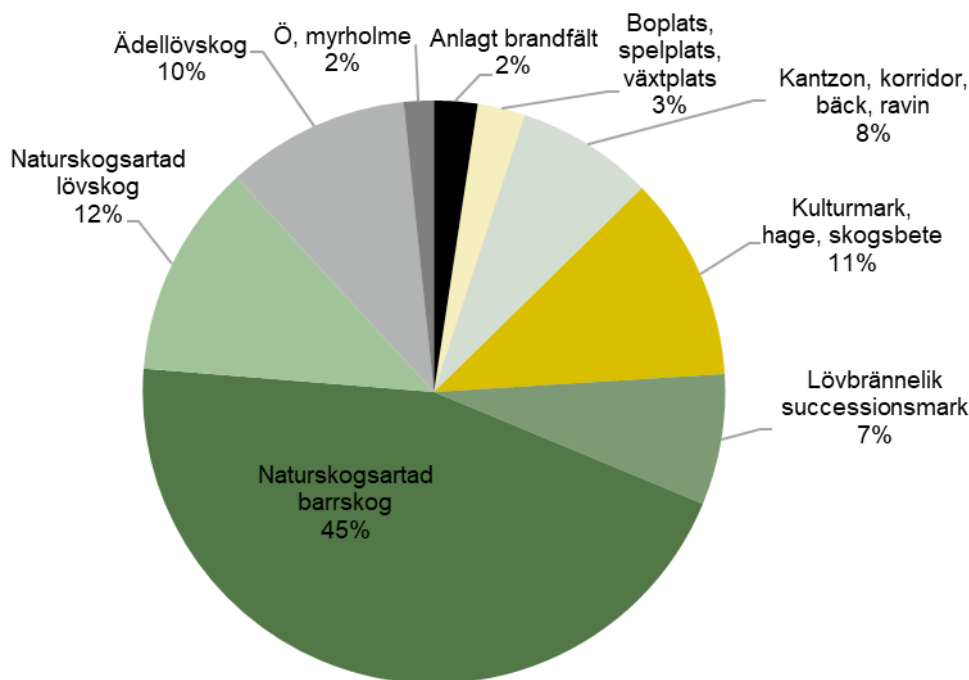

Källa: Skogsstyrelsen

Vilka biotyper är skyddade?

Avtalen som Skogsstyrelsen tecknar knyts till särskilda biotoper. Det finns ungefär 20 olika biotyper. Den vanligaste biotypen för naturvårdsavtalen är naturskogsartad barrskog som var på 16 100 hektar produktiv skogsmark, vilket var 45 procent av all produktiv skogsmark inom naturvårdsavtalen, se figur 3.

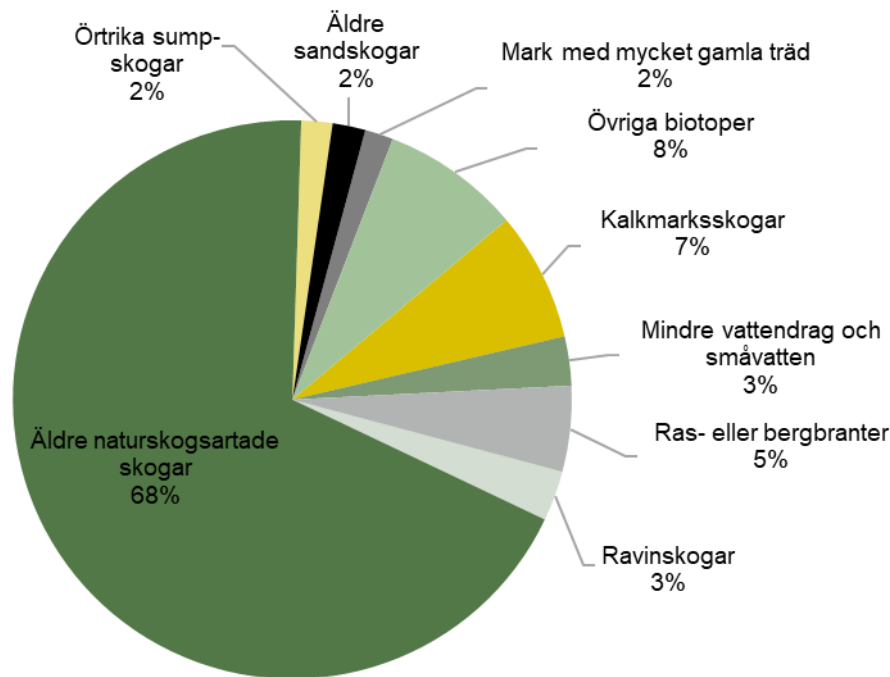
Figur 3 Naturvårdsavtal, fördelat på biotyper, andel av den produktiva skogsmarksarealen, 2022.

Källa: Skogsstyrelsen

Den vanligaste biotypen i biotopskyddsområden är äldre naturskogsartade skogar. De utgör 22 500 hektar eller 68 procent av den produktiva skogsmarksarealen i biotopskydden, se figur 4.

Figur 4. Biotopskyddsområden, fördelat på biotop typer, andel av den produktiva skogsmarksarealen, 2022.

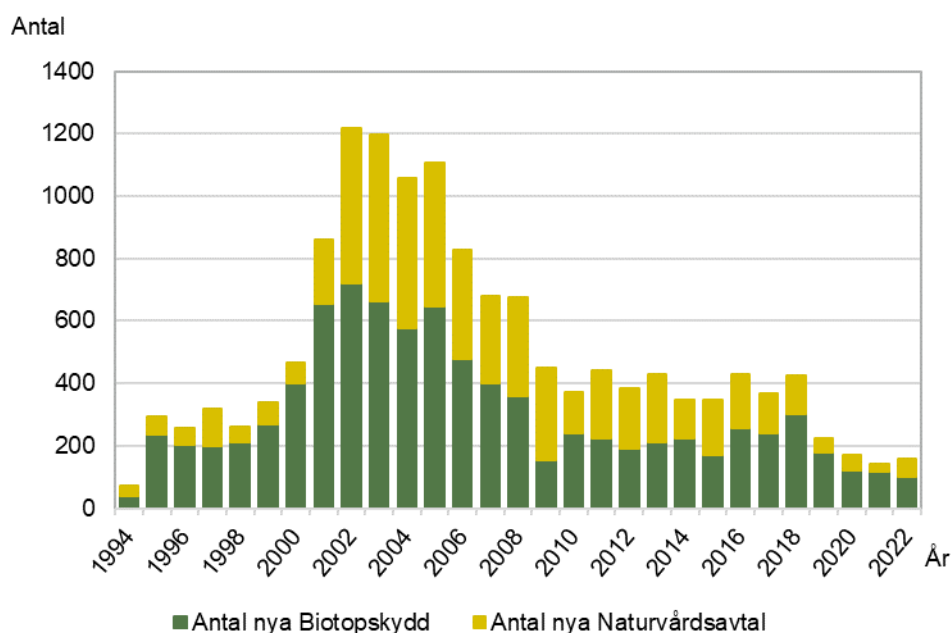

Källa: Skogsstyrelsen

Hur många skyddade områden finns det?

Det finns nästan 8 800 områden med biotopskydd och 5 500 med naturvårdsavtal som Skogsstyrelsen bildat. Under första hälften av 2000-talet ökade antalet skyddade områden som mest. Allra flest var under 2002 då det bildades 1 216 formellt skyddade områden. Det årliga genomsnittet för perioden från 1993 till 2022 är ungefär 550 nya skyddade områden per år. De senaste åren har dock antalet nya skyddade områden legat under genomsnittet. Under 2022 bildades 103 nya biotopskydd och 55 nya naturvårdsavtal. Det är en marginell ökning jämfört med de senaste årens rekordlåga nivåer. Den samlade arealen i de nya skydden under 2022 var 1 200 hektar vilket också det är en liten ökning jämfört med de senaste åren, dock långt under nivåerna som rådde före 2019.

Figur 5. Antal nya biotopskydd och nya naturvårdsavtal per år

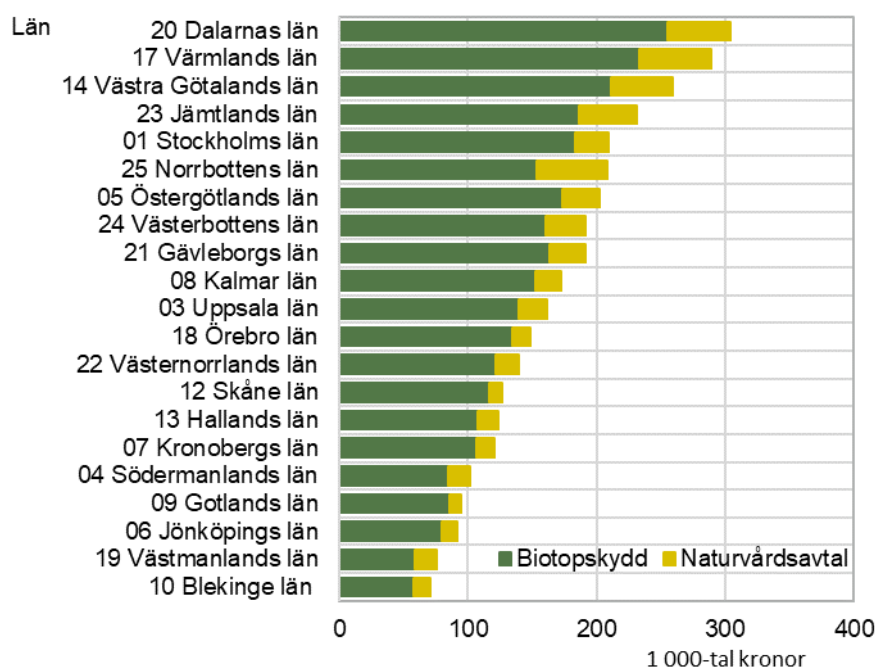
Anslag och intrångsersättning påverkar

En viktig anledningen till att nivån under 2020-talet sjunkit är att den största delen av anslaget behövt reserveras för intrångsersättningar till markägare som ansöker om avverkning i fjällnära skog men där tillstånd ofta nekas. Även osäkerheten kring hur mycket som behöver reserveras till fjällnära skog och till artskyddsärenden under ett år försvårar även möjligheten att nyttja hela anslaget.

Hur stor är ersättningen?

Den totala ackumulerade ersättningen är ungefär 3,5 miljarder kr varav 3 miljarder kr för biotopskyddsområden och cirka 550 miljoner kr för naturvårdsavtal.

Figur 6. Total ersättning vid bildande av biotopskyddsområden samt för naturvårdsavtal per län år 2022, 1 000 kronor.

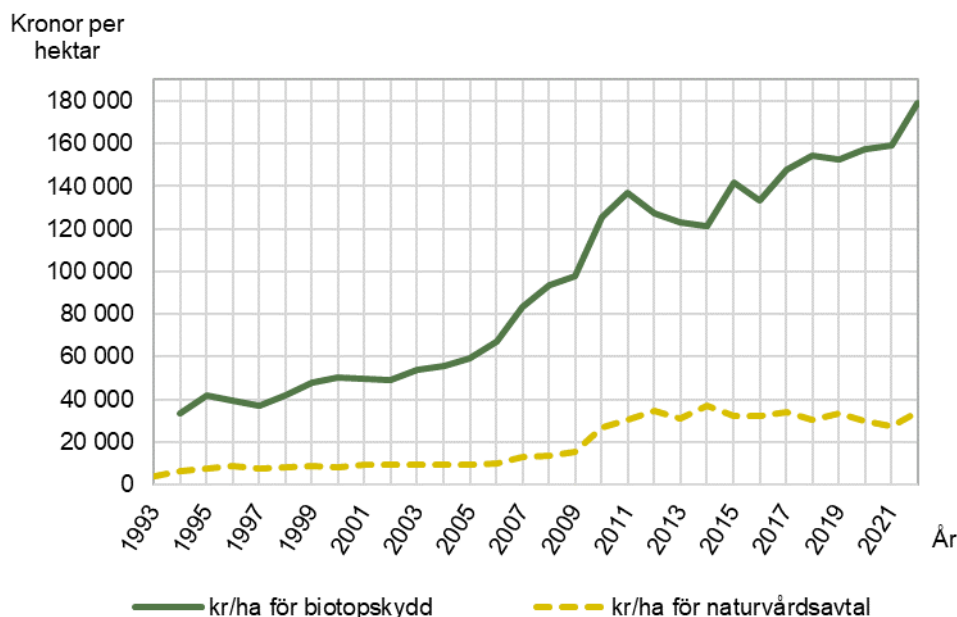
Källa: Skogstyrelsen

Den genomsnittliga ersättningen 2022 för biotopskyddsområden var 179 000 kr per hektar och för naturvårdsavtal knappt 34 000 kr per hektar. Genomsnittlig ersättning är preliminär eftersom det händer att Skogsstyrelsen fattar beslut om ersättning för biotopskydd utan att dessförinnan vara överens med markägaren om ersättning. I de fallen blir ersättningen 0 kr fram till dess att överenskommelse om ersättning fattats eller till dess att ersättning fastställs i domstol.

Under 2009 infördes för biotopskydd ett tillägg på 25 procent på intrångsersättningen utöver marknadsvärdet. Den höjningen liksom de ökade ersättningsnivåerna för naturvårdsavtal som införts under början av 2010-talet kan urskiljas i Figur 7.

Generellt innebär bland annat prisökningen på skogsfastigheter att ersättningen stiger för biotopskydden över tiden. För naturvårdsavtalen är däremot trenden inte stigande, antalet avtal som tecknats per år har minskat kraftigt de senaste åren. Det innebär att ett fåtal men arealmässigt stora avtal med låga virkesvärden ger avtryck på den genomsnittliga ersättningsnivån som statistiken visar. Kortare avtalslängd ger också lägre ersättning.

Figur 7. Genomsnittlig preliminär ersättning för nytillkomna biotopskydd och naturvårdsavtal, kronor per hektar produktiv skogsmark.

Källa: Skogsstyrelsen

* Diagrammet visar genomsnittlig ersättning per hektar i de ärenden där överenskommelse om ersättning nåtts.

Biotopskydd och naturvårdsavtal ovan gränsen för fjällnära skog och sociala värden

Ovan gränsen för fjällnära skog är totalt 140 hektar produktiv skogsmark skyddad som biotopskyddsområde och 780 hektar produktiv skogsmark skyddad som naturvårdsavtal. Under 2022 bildades inga nya biotopskyddsområden eller naturvårdsavtal ovan gränsen för fjällnära skog, detsamma gällde för flera av de föregående åren. 2016 bildades det senaste skyddet ovan gränsen för fjällnära, däremot har Skogsstyrelsen betalat ut intrångsersättning till nekade fjällnära-avverkningar de senaste åren.

Sedan 2015 finns det möjlighet att teckna naturvårdsavtal i områden som har höga sociala värden. Hittills har Skogsstyrelsen avtalat om 15 sådana områden. De omfattar sammanlagt nästan 90 ha produktiv skogsmark. Även här har det gått ett antal år sedan det senaste avtalet tecknades under 2019.

Mer skyddad skog

Statistiken i detta faktablad omfattar bara Skogsstyrelsens bildande av biotopskyddsområden och naturvårdsavtal. Dessa formella skydd kan även bildas av andra myndigheter och kommuner.

Det finns även fler typer av formellt skyddad skogsmark, till exempel naturreservat. En mer komplett statistik om nya formellt skyddade skogsområden ges i statistiken om Skyddad Natur som SCB och Naturvårdsverket publicerar varje vår. Samt statistiken om formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark som publiceras i juni. Statistiken för 2022 är inte sammanställd ännu men under 2021 bildades formella skydd på sammanlagt 16 400 hektar produktiv skogsmark och under 2019 på 11 700 hektar.

Så gör vi statistiken

Uppgifterna bygger på Skogsstyrelsens interna ärendehandläggningssystem Navet. Navet inkluderar samtliga av Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområden och tecknade naturvårdsavtal.

Ett moment vid bildandet av biotopskyddsområden är att avgränsa området i fält. Gränsen digitaliseras och läggs in i ärendehandläggningssystemet. I fält sker även uppmätning av volymen skog. Uppgifterna används för en värdering som ligger till grund för ersättningens storlek. Liknande procedur finns även för naturvårdsavtal.

Beslut om nya biotopskyddsområden och tecknande av naturvårdsavtal sker kontinuerligt under året.

I januari året efter gör vi en sammanställning och en analys av det gångna årets arbete. Därefter publicerar vi den officiella statistikens resultat. Statistiken avser områdesskydd som beslutats senast den 31 december respektive år.

En del naturvårdsavtal övergår i till exempel naturreservat eller upphör att gälla med tiden och statistiken underskattar därför mängden bildade naturvårdsavtal något avseende tidigare årtal.

[Mer information om undersökningen.](#)

Förklaring

Biotopskyddsområde

Biotopskyddsområden är mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda. Styrande författning är Miljöbalken (1998:808). Områdena är vanligtvis 2 till 10 hektar men kan vara upp till cirka 20 hektar stora. Ofta rör det sig om nyckelbiotoper. Markägaren får ersättning med ett belopp som motsvarar fastighetens minskade marknadsvärde med ett tillägg på 25 procent.

Skogsstyrelsen, länsstyrelsen, kommunen och markägaren kan ta initiativ till att bilda biotopskyddsområden. Besluten gäller för all framtid. På skogsmark är det vanligtvis Skogsstyrelsen som ansvarar för besluten.

Naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal är ett civilrättsligt avtal som kan tecknas mellan markägare och staten genom Skogsstyrelsen eller länsstyrelserna. Även kommuner kan teckna naturvårdsavtal. Avtalen är tidsbegränsade till längst 50 år och är frivilliga. Ersättningen varierar beroende på hur lång tid som avtalet gäller. För ett 50-årigt avtal får markägaren 60 procent av områdets rotnetto i ersättning.

Syftet med avtalen är att utveckla och bevara naturvärden. Sedan 2015 finns också möjlighet att teckna avtal för områden med höga sociala värden. För dessa områden är utgångspunkten att bevara och utveckla skogar med höga sociala värden, det vill säga de värden som skapas av människans upplevelser av skogen.

Ovanför gränsen för fjällnära skog

Gränsen för fjällnära skog beskrivs i Förordning om gränserna för fjällnära skog; SKSFS 1991:3.

Produktiv skogsmark

Skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år.

Statistiken är producerad av Skogsstyrelsen, som ansvarar för officiell statistik inom området.

Produktnummer: JO0306 Serie JO – Jordbruk, skogsbruk och fiske.

Utkom den 31 januari 2023.

Kontakt: Sebastian Constantino

Telefon: 08-514 514 80

E-post: sebastian.constantino@skogsstyrelsen.se